

Műemlékek Szolnok megyében

III.

Szolnok megye városai közül legtöbb műemlék és műemlékjellegű épület és szobor Jászberényben van. Eredet szerint ezeket három csoportba sorolhatjuk: 1. egyházi jellegűek; 2. a jász kerületi székhellyel kapcsolatos hivatali és polgári épületek; 3. népi műemlékek.

Az első csoportba tartozó épületek közül legrégebb az 1472-ből származó gótikus templom, a többi főleg barokk és rokokó stílusú. A 2. csoportba tartozik a jász kerületi székház és a városháza. A népi műemlékek közé soroljuk a jellegzetes építésű parasztházakat, faragott oromdíszekkel. Különösen figyelemre méltó a Vendel-szobor is, amely a múlt század eleji pásztorviselet népi ábrázolását őrzi.

1. *A jászkun székház kővázaja*, Jászberény. A Hatvani utcai parkban található műemlék, rokokó stílusban készült a XVIII. században. Két méter nagyságú, díszes, faragott kővázából kinyúló virágcsokor. Mozgalmas, hullámzó vonalakkal faragott, érdekesen díszített váza. A „barátok temploma” melletti parkban, eléggé szokatlan elhelyezésben, a földre van állítva. Igazi szépsége nem is érvényesül ilyen alacsony helyzetben. Eredetileg ugyan a város főterén lévő jászkun székház oromzatát díszítette a XVIII. században az oromzaton lévő többi faragvánnyal együtt. Ezeket a XIX. században végzett átalakítás alkalmával az oromzatról eltávolították. Ez a darab az említett parkba került, a többi három a volt jászkun székház — ma börtön-épület — udvarában kapott helyet.

A Jászberényben végzett városképi és műemléki vizsgálatok alapján az a javaslat alakult ki, hogy helyes volna a jászkun székházat — műemléki jellegénél fogva is — a Jász Múzeum céljára átengedni, amikor a város építkezései ezt lehetővé teszik. Akkor az épület udvarán kőtárat lehet létesíteni a már ott lévő faragott kövekből. S ugyanoda kellene áthelyezni ezt a díszes kővázát is. Addig is ez a kőváza, mint műemlék, feltétlenül fenntartandó.

2. *Ferences templom, Jászberény*, Hatvani utca 6. Műemlék, feltétlenül fenntartandó. Eredetileg gótikus stílusban épült 1472-től, belül egyhajós szerkezetű. A hosszú szentélyrész alacsonyabb és négyszakaszos. Ma is megvannak kívülről az eredeti gótikus támpillérek és a falak. A padlástérben még láthatók a gótikus ablakok csúcsíves záródásai is. S a belső folyosón, könnyen hozzáférhető helyen, látható a templom első építési korából egy mérműves faragott ajtókeret. Ezek a régi falak Jászberény küzdelmes történelmének élő tanúi. 1560-ban felgyújtják, török kézbe kerül, a mellette lévő kolostor körül új Zagyva-meder ásásával palánkvárrá építik ki ezt a részt. 1624 és 1626 között alakítják, illetve újjáépítik. 1685 után a török alól felszabadulva ismét újjáépítik, de már teljesen barokk stílusban. Csak a fentemléített gótikus részek maradtak meg. Ezenkívül a magas, egyszerű homlokzata is gótikus eredetre mutat, amelyet csak még jobban kiemel a kétoldali magas támpillér. A jó arányú homlokzatot egy félköríves ablak, két szobor és egy kis barokk kapu töri meg.

Az épület melletti régi kolostor — ma szociális otthon — a XVIII. században épült barokk stílusban. Szerencsésen egészíti ki az egész műemléki környezetet.

Nagy kár, hogy ezt az értékes műemléki környezetet, a mellette lévő parkkal együtt, a néhány évtizede készített, ízléstelen, a környezetből kirívó kavicsos betonvirágtartó vázakkal elcsúfították. A lefolytatott városképi és műemléki vizsgálat 1954-ben azt javasolta, hogy „a felállított beton-kavics vázákat és talapatukat azonnal el kell távolítani. A toronysisak eredeti sátorvetős visszaállításának gondolatát meg kell vizsgálni. A környezet tervszerű megtisztításával és az utolsó tatarozás módszeres ellenőrzésével, visszaállításokkal, a városképi kiállítások és rálátások biztonságával” országos viszonylatban is szép műemléki környezetet lehet kialakítani. A Jászberényben megindult eddigi műemlékvédelmi munka reménynt nyújt arra, hogy ez meg is valósuljon.

Kapospvári Gyula